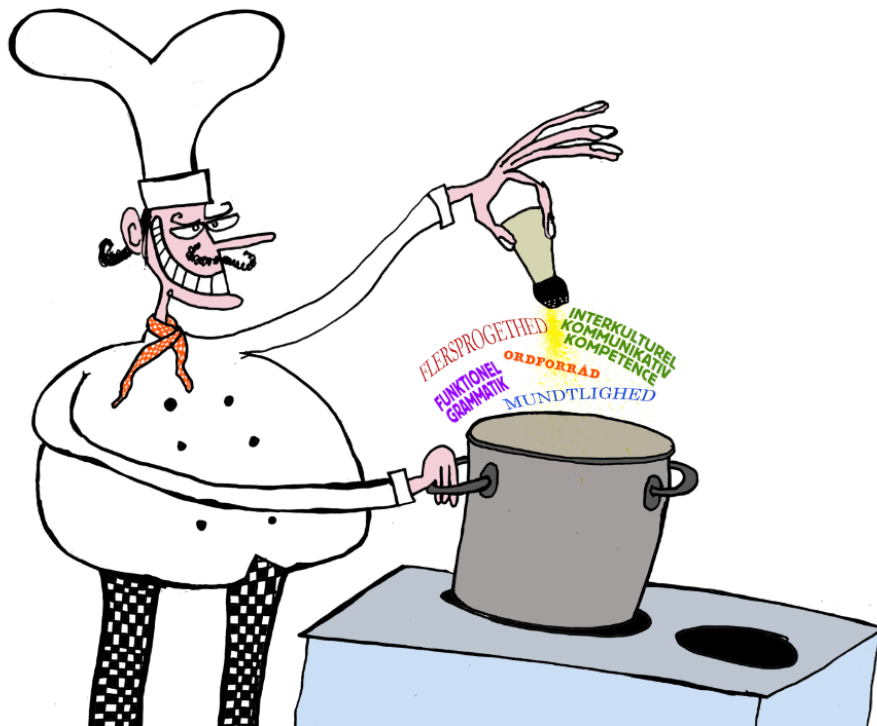

Mini-aktionslæringsforløb

- med fokus på funktionel grammatik

Mini-aktionslæringsforløbene er udarbejdet af Hanne Thomsen, lektor ved Københavns Professionshøjskole, Karen Aarøe, lektor ved UC SYD og Lise Majgaard Mortensen, lektor ved VIA University College.

Materialet er udviklet i forbindelse med projektet *Fremmedsprog, forandring og forankring* med støtte fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Om mini-aktionslæringsforløb

Aktionslæringsforløb giver mulighed for at afprøve og blive klogere på didaktiske løsninger på de udfordringer, I møder i jeres undervisning.

Vi har her opstillet en række eksempler på aktionslæringsforløb i mini-format med fokus på flersprogethed, ordforråd, mundtlighed, funktionel grammatik og interkulturel kommunikativ kompetence. I kan læse mere om de fem emner i NCCF's pixier, som I finder i NCCF's vidensbank: <https://viden.ncff.dk/Kategori/Temahæfter>

Aktionslæring

Aktionslæring er en metode til udvikling af praksis i praksis. Formålet er at blive klogere på sin egen undervisning på en systematisk og overskuelig måde – sammen med sit team. Gennem aktionslæring hjælper lærerne hinanden med at få billeder på, hvordan den gode undervisning kan se ud, og hvad man med fordel kan ændre. Aktionslæring kan være anledning til, at man som lærer bliver opmærksom på de pædagogiske og didaktiske virkemidler, man gør brug af. Og en anledning til at afprøve nye større eller mindre greb i sin undervisning.

Et aktionslæringsforløb er kendetegnet ved forskellige faser, som lærerteamet arbejder sig igennem sammen. Det er vigtigt at give hver fase opmærksomhed, da de enkelte faser bygger videre på hinanden.

I vores mini-aktionslæringsforløb indgår fem faser:

1. Formulering af fokus
2. Valg af aktioner
3. Gennemførelse og egne observationer af aktioner
4. Den didaktiske samtale i læringsfællesskabet
5. Bearbejdning af erfaringer

Hvis I vil vide mere om aktionslæring, se fx EVA's 'Guide til aktionslæring':

<https://www.eva.dk/grundskole/guide-aktionslaering>

Mini-aktionslæringsforløb i læringsfællesskabet

Mini-aktionslæringsforløbene kan med fordel bruges i læringsfællesskabet, hvor skolens fremmedsproglærere på tværs af sprog og klasse arbejder sammen om at udvikle fremmedsprogundervisningen.

De forskellige faser i mini-aktionslæringsforløbet følger processen i den model for læringsfællesskaber, som vi har arbejdet med i projektet *Fremmedsprog, forandring og forankring*.

Fase 1 'Formulering af fokus' ligger i læringsfællesskabscirkelens 'Fokus' og danner grobund for det første møde i læringsfællesskabet, hvor fase 2 'Valg af aktioner' foregår. Fase 3 'Gennemførelse og egne observationer af aktioner' ligger i undervisningen, mens fase 4 'Den didaktiske samtale i læringsfællesskabet', og fase 5 'Bearbejdning af erfaringer' ligger i det andet møde i læringsfællesskabet.

Læringsfællesskabscirklen

Mini-aktionslæringsforløb med fokus på funktionel grammatik

Hvordan udvikler vi elevernes (meta-)sproglige opmærksomhed?

Fase 1: Formulering af fokus

Vælg en problemstilling fra egen undervisningspraksis.

I NCCF's pixi om funktionel grammatik beskriver vi, hvordan meningsfuld sprogundervisningen kræver, at sproglige strukturer sættes i kontekst, og hvordan elevernes metasproglige opmærksomhed kan hjælpe dem til at bruge sproget i en konkret kommunikationssituation. Hvis man fx arbejder med, hvordan man beskriver noget på målsproget, inddrager man de sproglige former og strukturer, som kan bruges til at beskrive noget, såsom adjektiver. På den måde viser man eleverne, at forskellige sproglige former har forskellige funktioner i sprogbrugen, og at det er den kontekst, sprog bruges i, der bestemmer, hvilke sproglige former der skal bruges.

I min/vores undervisning oplever jeg/vi *mlr*

Derfor ønsker jeg/vi at iværksætte et aktionslæringsforløb med følgende fokus: *mlr*

Eksempel på fokus:

Hvordan udvikler jeg/vi elevernes sproglige opmærksomhed og deres viden om sprogets form og funktion i kommunikative kontekster?

Fase 2: Valg af aktioner

Overvej og beskriv, hvilke konkrete handlinger din/jeres aktion skal bestå af. Ofte vil en aktion bestå af flere mindre elementer.

mly

Et eksempel på en struktur:

Før-task - aktivering, introduktion og konsolidering af ny grammatik på tekst-, sætnings-og ordniveau; aktivering, introduktion og konsolidering af kommunikationsstrategier – herunder translanguaging-strategier; modellering af kernetasken.

Kerne-task - en meningsfuld samtale/præsentation med en informationskløft.

Efter-task - på baggrund af elevernes samtaler/præsentationer, vælges fokus for yderligere konsolidering af ...

I kan se et konkret eksempel på næste side.

Fase 3: Gennemførelse og egne observationer af aktioner

Læg mærke til, hvordan det gik:

- Hvad gik godt?
- Hvad var udfordrende?
- Hvorfor?

Tag gerne noter som støtte for hukommelsen til den didaktiske samtale.

Fase 4: Den didaktiske samtale i læringsfællesskabet

Præsenter på skift jeres fokus for mini-aktionsforløb, aktionen, observationen og udfaldet.

Drøft jeres erfaringer i fællesskabet med henblik på ny(e) aktion(er).

Fase 5: Bearbejdning af erfaringer

Fastlæg i fællesskab principper for fremtidige undervisningsforløb med fokus på funktionel grammatik:

- Hvordan vil det påvirke jeres videre praksis?

Eksempel på valg af aktioner – engelsk i 6. klasse

Som inspiration kan I her se et konkret eksempel på udvalgte aktioner for et miniaktionslæringsforløb i engelsk i 3. klasse:

Emne: Creation – Mouse Bird Snake Wolf

Problemstilling

Mange elever i klassen laver sproglige fejl, særligt i forhold til regelmæssige/uregelmæssige verber og adjektiver/adverbier, men de oplever grammatikundervisningen som demotiverende, og flere elever kan ikke overføre regler fra grammatikarbejdet til deres mundtlige og skriftlige kommunikation.

- Hvordan laver jeg/vi motiverende undervisning, hvor grammatikken ikke er frakoblet indhold og den kommunikative kompetence?
- Hvad sker der, når eleverne selv får lov til at gå på opdagelse i grammatikken og i ordklassernes forskellige former og funktioner?
- Vil ord og grammatiske strukturer konsolidere sig i højere grad, når de selv får lov at producere kreativt indhold?

Før-task

Eleverne læser den grafiske roman *Mouse Bird Snake Wolf* af David Almond, som handler om guder, der dovner den i himlen, og en gruppe børn, som tager skeen i egen hånd og selv skaber de dyr, de mener, verden har brug for. Som led i arbejdet med romanen skal eleverne skabe deres eget væsen, 'imaginary creature', kun med brug af ord.

Den litterære tekst fungerer som modeltekst for det, eleverne selv skal producere, og under læsningen fremhæver læreren bl.a. navneordsgrupper ('astounding animals', 'mighty mountains', 'beasts that we in our world have no name for'), verbalforbindelser ('squeak and scamper, little mouse') og forskellig brug af adjektiver, både attributiv og prædikativ brug ('Ben was known as little Ben, because he was so small').

Kerne-task

1. Eleven starter med at tegne sit 'imaginary creature'.
2. Eleven giver sit væsen et navn – ordet må ikke findes i virkeligheden, fx 'This is a shug'.
3. Eleven beskriver sit væsen ud fra sætningsrammer som: 'A shug is...' – 'A shug has...'
4. Eleven opfinder navneord og verbum (evt. også adjektiv og adverbium) med hjælp fra disse sætningsrammer:

This is a _____ (shug)

Now there are two _____ (shugs)

Little shugs are called _____ (shuggies)

When a shug moves, it _____ (shuggles – to shuggle)

What did the (shug) do yesterday? It _____

What will it do tomorrow? It will _____

5. Eleven beskriver sit væsen med så mange detaljer som muligt og opfordres via teksten til at være kreativ, bruge allitterationer, rim, m.m.

6. Eleverne bytter beskrivelser (de må ikke have set hinandens tegninger før denne øvelse) og skal nu tegne hinandens væsener ud fra beskrivelserne.

Efter-task

Eleverne sammenligner tegninger med beskrivelsen:

- Ligner tegninger og beskrivelse hinanden?
- Er de lykkedes med beskrivelserne?
- Hvor skal de rettes til, så de bliver mere præcise?

Metasprogligt fokus:

- Hvad bruger vi adjektiver og adverbier til? Og hvordan placeres de i en ordfindelse?
- Hvordan laver vi nye ord? Hvordan vidste du, at det kunne hedde 'to shuggle'/'it shuggled'/'will shuggle'?

Videre forløb

Eleverne skal bruge deres 'imaginary creatures' til at lave deres egen graphic novel, hvor de skal bruge de nye ord og beskrivelser til at skabe et handlingsforløb, hvor billeder og tekst supplerer hinanden.